

במדבר
נשא
הראשון השני

פרשת נשא, היא הארוכה ביותר בין פרשות התורה – 176 פסוקים. אורכה זה בא לה במיוחד בגלל החלק האחרון שבה – קרבנות הנשיאים.

מפרשים רבים טיפלו בשאלה הבולטת לעין – מה ראתה התורה לחזור 12 פעמים על קרבנות הנשיאים, על אף שהם היו זהים בתכלית. בשאלה זו עסקנו בשנים קודמות. אלא, שדווקא על רקע הזהות בין קרנות הנשיאים, בולטות הנקודות הבודדות החורגות ממנה.

נתבונן בפתיחים של ההקרבה בימים הראשונים :

וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת קֶרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן בֶּן עֲמִינָדָב לְמִטָּה יְהוּדָה :

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הַקָּרִיב יְתִנְאֵל בֶּן צוּעַר נְשִׂיא יִשְׁשָׁכָר :

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נְשִׂיא לְבָנֵי זְבוּלֹן אֶלְיָאֵב בֶּן חֶלֶן :

בַּיּוֹם הָרְבִיעִי נְשִׂיא לְבָנֵי רְאוּבֵן אֶלְיָצוּר בֶּן שְׂדִיאוּר :

בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי נְשִׂיא לְבָנֵי שְׁמֹעוֹן שְׁלֵמִיאֵל בֶּן צוּרִישָׁדַי : ...

מן היום השלישי, ועד סוף קרבנות הנשיאים, הסגנון הוא אחיד ולא משתנה. השינויים מופיעים ביום הראשון ושני. אך בעוד שהשינוי ביום הראשון צפוי, תמהים רבים מהמפרשים, עוד מתקופת חז"ל, מה נשתנה היום השני משאר הימים. אחת מן התשובות נמצאת ברש"י הירש :

הקרבת היום השני פותחת שתי פעמים בלשון "הקריב", ללמדנו שאף על פי שהוא רק חזר

על מעשה קודמו, חשובה הקרבתו כהקרבה הראשונה; והדברים אמורים גם בשאר כל

השבטים שהכתוב נקט בהם לשון קצרה: "ביום השלישי נשיא" וגו' ... וכן עוד.

לדעתו של רש"י הירש, הלשון המיוחדת ביששכר מעידה על כך שגם הוא הראשון, או אולי הראשון השני. הוא ממשיך בקו הזה, וטוען שגם שאר השבטים היו ראשונים – זבולון היה הראשון השלישי, ראובן הראשון הרביעי, וכן הלאה. אלא, שבעוד שלגבי יששכר, יש לו על מה לסמוך, הרי דבריו לגבי שאר השבטים, נראים יותר כמשאלת לב, שאין לה על מה לסמוך בכתוב.

לכן, נקבל את דבריו לגבי נשיא יששכר בלבד. וכאן כמובן המקום לשאלו שוב, מה נשתנה נשיא יששכר להיות נחשב "הראשון השני", מה שאין כן בשאר השבטים ?

להבנת העניין, נביא את מה שאומרים חז"ל, ומובא ברש"י. לדבריהם, לאחר היום הראשון בו הקריב יהודה, מנהיג השבטים, חשב נשיא שבט ראובן, שהוא הראוי להקריב, בהיותו בנו הבכור של יעקב. אלא, שמשה הבהיר שסדר ההקרבה שנקבע יהיה לא לפי סדר הלידה, אלא לפי סדר הדגלים, שאותו ראינו בפרשת השבוע הקודמת, במדבר. לכן, לאחר יהודה, יקריבו שני השבטים החונים על דגלו – יששכר וזבולון, ורק לאחר מכן, יקריב ראובן והשבטים החונים עליו.

לפי הסבר זה, יששכר אכן ראוי להחשב הראשון השני. ההסבר הוא פשוט – נקודה אחת במישור, מקבעת מיקום, אך אינה קובעת כיוון. רק הנקודה השניה, בצירוף לראשונה מורה את הכיוון של הקו. גם כאן, לאחר היום הראשון בו הקריב יהודה, לא ברור עדיין מהו הסדר של ההקרבה. ניתן לחשוב שיהודה מקריב בגלל חשיבותו, והבא בתור יהיה השבט החשוב הבא. לחילופין ניתן לחשוב שהסדר יקבע על פי הדגלים, או סדר אחר כלשהוא, שבו יהודה הוא הראשון. רק לאחר שהקריב נשיא יששכר, נקבע הסדר ללא ספק, כסדר הדגלים.

אם כן, לא רק יהודה הוא ראשון, אלא הצירוף של יהודה ויששכר הוא הקובע את הסדר, או כנאמר למעלה – יהודה הוא הראשון הראשון, ואילו יששכר הוא הראשון השני.

בהרחבת הרעיון הזה ניתן לומר, שפורצי הדרך אינם היחידים הקובעים אותה. לעיתים קרובות, ממשיכיהם, יכולים לתת כיוון משלהם, ולהשפיע לא פחות על הדרך כולה.

שבת שלום
יעקב (יוק) מאיר